HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מכאן ואילך אינו אלא נשיקה ופטור עליה ופליג אדשמואל: אחד המערה ואחד הגומר קנה: מאי קנה [א]רב אמר קנה לכל ושמואל אמר לא קנה אלא לדברים האמורים בפרשה לירש בנכסי אחיו ולפוטרה מן הייבום [א]מן הנשואין לד"ה אכלה דהא הות קאכלה מעיקרא כי פליגי מן האירוסין רב אמר אוכלת דהא רבי רחמנא ביאת שוגג כמזיד ושמואל אמר כי רבי רחמנא לאוקמיה במקום בעל לאלומי מבעל לא ואזדא שמואל לטעמיה דאמר רב נחמן אמר שמואל כל שהבעל מאכיל יבם מאכיל וכל שאין הבעל מאכיל יבם אינו מאכיל מיתיבי בת ישראל פקחת שנתארסה לכהן פקח ולא הספיק לכונסה עד שנתחרש אינה אוכלת מת ונפלה לפני יבם חרש אוכלת ובזו יפה כח היבם מכח הבעל בשלמא לרב ניחא אלא לשמואל קשיא אמר לך שמואל אימא הכי ולא הספיק לכונסה עד שנתחרש אינה אוכלת בתרומה כנס ואח"כ נתחרש אוכלת מת ונפלה לפני יבם חרש אוכלת ומאי בזו דאילו בעל חרש מעיקרא לא אוכלת ואילו יבם חרש מעיקרא אכלה ואיכא דאמרי מן האירוסין ד"ה לא אכלה דהא לא אכלה בחיי בעל כי פליגי מן הנשואין רב אמר [ב]אוכלת דהא הות אכלה מעיקרא ושמואל אמר אינה אוכלת כי רבי רחמנא ביאת שוגג כמזיד לדברים האמורים בפרשה אבל לכל מילי לא והאמר רב נחמן אמר שמואל כל שהבעל מאכיל יבם מאכיל אימא כל ביאה שהבעל מאכיל בה יבם מאכיל בה וכל ביאה שאין הבעל מאכיל בה אין היבם מאכיל בה מיתיבי [ג]בת ישראל פקחת שנתארסה לכהן פקח ולא הספיק לכונסה עד שנתחרש אינה אוכלת מת ונפלה לפני יבם חרש אוכלת ובזו יפה כח יבם מכח בעל בשלמא לרב מתרץ [ד]כדתריץ מעיקרא אלא לשמואל קשיא קשיא: ת"ר בת ישראל פקחת שנתארסה לכהן פקח ולא הספיק לכונסה עד שנתחרש אינה אוכלת [ה]נולד לה בן אוכלת מת הבן רבי נתן אומר אוכלת וחכמים אומרים אינה אוכלת מאי טעמא דרבי נתן אמר רבה הואיל שכבר אכלה א"ל אביי אלא מעתה בת ישראל שניסת לכהן ומית ליה תיכול שכבר אכלה אלא כיון דמית ליה פקע ליה קדושתיה מינה הכא נמי כיון דמית ליה פקע קדושתיה מינה אלא אמר רב יוסף קסבר ר' נתן נשואי חרש מאכילין בתרומה ולא גזרינן נשואי חרש אטו קדושי חרש א"ל אביי אי הכי נולד לה בן למה לי משום רבנן וליפלוג רבי נתן עלייהו ברישא שביק להו לרבנן עד דמסיימי מילתייהו והדר פליג עלייהו אי הכי ליתני מת הבן אינה אוכלת רבי נתן אומר אוכלת קשיא: וכן הבא על אחת מכל העריות: [ז]אמר רב עמרם הא מלתא אמר לן רב ששת ואנהרינהו

מכאן ואילך. מהכנסת עטרה ולמטה אינו אלא נשיקה ופטור ומדפטר בנשיקה ודאי פליג אדשמואל דנשיקה קרי לה הערא‍ה והערא‍ה רבינן לה לחיובי: **קנה לכל.** באחת מן הביאות גרועות הללו קנה לה לכל דבר ואוכלת בתרומה מיד אם כהן הוא אפי' הלך למדינת הים ולא בא עליה ביאה גמורה: **האמורים בפרשה.** בפרשת יבמים שכתב בה מקרא זה[ג] יבמה יבא עליה דדרשינן[ד] ליה בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון: **לירש.** דכתיב יקום על שם אחיו (דברים כה): **ולפוטרה מייבום.** דאם מת ולו בנים מאשה אחרת מותרת לשוק או אם הוציאה בגט לא בעיא חליצה או אם היתה לה צרה נפטרה בביאתו של זו: **מן הנשואין.** היכא דנפלה לפניו מן הנשואין שכבר היתה אוכלת בימי אחיו וכשמת ובטל קנינו פסקה מלאכול דכ"ע לא פליגי דקניא לה הך ביאה גרועה להאכילה: **לאוקמיה במקום בעל.** שאם היתה אוכלת בחייו תאכל בשביל זה אבל לאלומי מבעל דבחיי הבעל לא היתה אוכלת דאין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה האי נמי לא אלים מיניה ודוקא בביאה בלא דעת קנין אבל בביאה גמורה אשתו גמורה היא ואוכלת אפי' לשמואל: **אין היבם מאכיל.** בביאה גרועה: **אינה אוכלת.** [ה](דהך חופה לאו חופה היא) דגזרינן נשואי חרש אטו קידושי חרש כדאמרינן לקמן: **מת.** חרש זה לאחר שכנסה ונפלה לפני יבם חרש: **אוכלת.** דלא גרעה ביאת חרש מביאת שוגג וזנות ואונס שאין מתכוין לקנות ורבייה רחמנא לגבי יבם: **לשמואל קשיא.** דהא לא הוה אכלה מעיקרא וקאכלה השתא: **אימא כנסה ואח"כ נתחרש אוכלת.** מת אחר שכנסה ונתחרש ונפלה כו' אוכלת דהא אכלה מעיקרא: **ומאי בזו.** יפה כחו ומאי ייפוי כח איכא הא בעל נמי חרש הוא ומאכילה: **חרש מעיקרא.** קודם שכנסה: **דהא אכלה מעיקרא.** והשתא הדרא בהך ביאה דהא רחמנא רבייה: **כל ביאה שהבעל מאכיל.** כגון ביאת חופה: **בשלמא לרב.** אע"ג דהא מתני' פריכא ליה דקתני אכלה ואע"ג דלא אכלה מעיקרא והויא כנופלת מן האירוסין דאמרן לא אכלה אפי' לרב: **מתרץ לה כדמתרצינן מעיקרא.** אליבא דשמואל חסורי מחסרא והכי קתני כנסה ואח"כ נתחרש אוכלת מת ונפלה לפני יבם חרש אוכלת דהא אכלה מעיקרא: **אלא לשמואל.** דאפי' האוכלת בחיי בעלה אינה אוכלת בשביל היבם בביאה גרועה: **קשיא.** דהא ביאת חרש כביאת שוגג ואונס היא בלא כוונת קנין ואכלה: **נולד לה בן אוכלת.** בשביל בנה כדכתיב ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו (ויקרא כב) קרי ביה יאכילו [נדה מד.]: **מת הבן.** והאב קיים: **ר' נתן אומר אוכלת.** בשביל בעלה: **ומית ליה.** בלא בן: **קסבר ר' נתן נשואי חרש.** דקדשה כשהוא פקח מאכילין בתרומה דמדאורייתא משעת אירוסין אוכלת דכתיב (שם) וכהן כי יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו מיד ורבנן הוא דגזרי עד שתכנס לחופה משום גזירה שמא ימזגו לה כוס בבית אביה ותשקה לאחיה ולאחותה כדאמרינן בכתובות באע"פ (דף נז:) הלכך כיון דהאי בשעת קנין הוי בן דעת והשתא הכניסה לחופה וליכא למיגזר[ו] שמא תשקה אכלה אבל לא גזרינן נשואי חרש אטו קידושי חרש דלאו בר קנין הוא ורבנן דאסרי גזרי נשואי חרש דהוי בן דעת בשעת קידושין אטו היכא דקדשה כשהוא חרש דקנינו לאו קנין: **נולד לה בן למה לי.** בלא בן נמי אכלה לרבי נתן: **משום רבנן.** לאשמועינן היכא דנולד לה בן מודו: **והדר פליג עלייהו.** ואוכלת דקאמר רבי נתן אכולה מילתא קאי בין אסיפא דמת הבן בין ארישא קודם שנולד לה בן דקאמרי רבנן אינה אוכלת: **אי הכי.** דרבי נתן ארישא נמי פליג ומנטר הוא דנטר לרבנן עד סיומא: **ליתני מת הבן אינה אוכלת רבי נתן אומר אוכלת.** דתיהוי כולה מילתא דרבנן כחדא והדר ליפלוג רבי נתן אכולה אבל השתא ליכא למימר דנטר להו אסיומא ובמת הבן לחודא פליג: ואנהרינהו

לדברים האמורים. אע"ג דכל שאר דברים כתובים נמי בפרשה כדדרשינן כיון שלקחה נעשית כאשתו לכל דבר כיון דביאת שוגג לא קני בעלמא סברא הוא דלא רבייה אלא לדברים המפורשים בפרשה בהדיא כגון לירש בנכסי אחיו דכתיב יקום על שם אחיו לנחלה ולפטור אשת אחיו מן היבום דכתיב לו לאשה ולא לאחיו לאשה דפקע מינה זיקת אחיו ולפטור צרתה דכתיב בית אחיו בית אחד הוא בונה ואינו בונה שני בתים דהנהו דברים הוו לאוקמיה במקום בעל אבל בתרומה לא אכלה ע"י ביאה גרועה ולא יורשה ולא מיטמא לה ולא מיפר נדריה דהיינו לאלומי מבעל אבל מן הנשואין זכאי בכולהו דלא הוי אלא לאוקמיה במקום בעל דילפינן מהני דכתיבי ולא פליגי אלא בביאת שוגג וכיוצא בה אבל בהערא‍ה דקניא נמי בעלמא וביאה היא לכל דבר לא פליגי בה א) ומה שקבע מחלוקתן כאן אמתני' דאחד הגומר ואחד המערה לאו משום דעלה פליגי אלא משום דמסיים בה קנה דקאי נמי אביאת שוגג כן נראה לר"י ובירושלמי איכא פלוגתייהו ואיכא דמוקי פלוגתייהו בהערא‍ה: **מן הנשואין כ"ע לא פליגי דאכלה.** ע"י ביאה וה"ה דהוה מצי למינקט לענין ליורשה ולהטמא לה ולהפר נדריה אלא נקט אכילת תרומה לרבותא וכ"ש לשאר דברים דזימנין שהיא כאשתו לכל דבר ולא אכלה בתרומה כדאמר בכתובות בפ' נערה (דף מח: ושם) מסורה לכל חוץ לתרומה גבי מסר האב לשלוחי הבעל. [וע' היטב תוס' סוטה כד: ד"ה דהאמר רב]: **מת ונפלה לפני יבם חרש אוכלת.** וא"ת ואמאי אוכלת וניחוש לסימפון שהרי לא בדקה שלא הספיק לכונסה עד שנתחרש וא"כ אינה זקוקה לו ולקמן נמי דקאמר דגזרינן נישואין דחרש אטו קידושין תיפוק ליה משום סימפון ולר' נתן נמי אמאי אוכלת ואור"י דלא חיישינן לסימפון אלא כשיכול הדבר להתגלות שיש סימפון ויהיו קידושי טעות אבל הכא דנתחרש לא חיישינן שמא יתפקח וימצא סימפון: **כל ביאה שהבעל מאכיל בה.** אי (א) ביאה אירוסין עושה אר"י דכל ביאה שהבעל מאכיל בה ע"י חופה שאחריה קאמר: [ו]**ממזרת ונתינה לישראל פסלה.** לשון פסלה נקט משום אחריני דממזרת ונתינה הם פסולות ועומדות: מאי

תוספות ישנים

לה שלא כדרכה. ואין להקשות ומי גרע מקינא לה סתם דודאי גרע דגלי בדעתיה שאינו חושדה אלא בשלא כדרכה ומ"מ פריך משכבי אשה כתיב וא"כ קנוי גמור הוא: לדברים האמורים בפרשה. ואע"ג דבפרשה משמע דהויא כאשתו לכל דבר דאמרינן כיון שלקחה נעשית כאשתו לכל דבר מ"מ לא שמעינן מהתם ביאת שוגג ואונס (הא) [רק מיירי] בביאה גמורה אבל ביאת שוגג ואונס לא הוי כאשתו לכל דבר אלא לדברים האמורים בהדיא בפרשה: מן הנשואין דברי הכל אכלה ע"י ביאת שוגג דבלא ביאה לא דאמרינן ולא היבמה עד שתבעל: לאלומי מבעל לא. וה"ה דהוה מצי למימר דאיכא בינייהו ליורשה וליטמא לה דלשמואל כיון דלא אלימא מבעל לא ירית לה ולא מיטמא כמו בעל גופיה באשתו ארוסה: א) ובירושלמי לא משמע כן וז"ל הירושלמי קנה ולא חילק בין ביאה לביאה מאי קנה שמואל אמר לא קנה לכל אלא לדברים האמורים בפרשה לירש בנכסי המת ולהתיר צרתה לשוק ור' יוחנן אומר קנה לכל. א"ר יצחק ב"ר אליעזר פליגין בשמערה בה אבל אם גמר הביאה כ"ע מודו וא"כ משמע דרב ושמואל דהכא קיימי אהערא‍ה וניחא שסתם התלמוד פלוגתייהו דרב ושמואל אחר מתני' אחד המערה ואחד הגומר קנה דעלה קיימי כן פירש רבינו נתנאל אך התוספות לא פירשו כן. ופירשו דקיימי אביאת שוגג וראיה לדבריהם דקאמר בסמוך כי רבי רחמנא ביאת שוגג כמזיד וכו' משמע דבביאת שוגג איירי אבל בהערא‍ה לא פליגי דביאה היא לכל דבר וקניא נמי בעלמא ואע"פ שקבע כאן מחלוקתן על משנה אחד המערה ואחד הגומר לאו משום דקאי עלה אלא משום דמסיים קנה דקאי נמי אשוגג כ"נ לר' שנ"ן: ולא הספיק לכונסה עד שנתחרש. לקמן מפרש טעמא דגזרינן נשואי חרש אטו קדושי חרש וא"ת בלא האי טעמא לא תאכל משום סמפון דשמא יש בה מום וקדושי טעות הוו דלא ידע לבודקה הבעל לפי שלא הספיק לכונסה עד שנתחרש וי"ל טעמא מאי קדושי טעות הוו כשנמצא בה מום משום דאימר אם היה יודע שכן הוא לא היה מקדשה וזה החרש לא היה לו דעת להקפיד בדבר ולא חיישינן שמא יתפקח וימצא סמפון: נשואי חרש מאכילין בתרומה. דלא איכא משום סמפון כיון דהוה בר דעת כשקדשה ולשמא ימזגו ליכא דאינה בבית אביה ואטו קדושי חרש לא גזר רבי נתן: הבא על אחת מכל העריות האמורות בתורה או פסולות ודוקא הני אבל ביאת זנות דפנויה לא פסיל לה לכהן ולא משויא לה זונה דלית דסבר פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה אלא לר' אלעזר ולא ס"ל כותיה: ממזרת ונתינה לישראל פסל[ה] לאו לפוסלה לכהונה מיירי דבלא"ה אפסלא וקיימא ולתרומה דהי נשא ליכא למימר דאינה בת כהן אלא ר"ל לענין מלקות למלקי הבא עליה אם בעל

עין משפט נר מצוה

כח א ב מיי' פ"ח מהל' תרומות הל' ו:
כט ג מיי' שם הל' ט:
ל ד ה מיי' שם הל' י:

מסורת הש"ס

א) [לקמן נח:] סוטה כד:, ב) [לעיל נה.], ג) [דברים כה], ד) [לעיל נד.], ה) במ"ס אין זה, ו) ס"א שמא תשקה ותאכיל ולא גזרינן רש"ל, ז) שייך למתני' לעיל נג:.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כל וכו' אי ביאה. נ"ב בפ"ק דקדושין דף י ע"א קא מיבעיא ליה ביאה אי נישואין עושה אי אירוסין עושה וע"ש:

תוס' חד מקמאי

רב אמר קנה לכל ושמואל אמר לא קנה אלא לדברים האמורים בפרשה אבל להאכילה בתרומה לא קנה באונס ובשוגג. והלכתא כרב ודוקא באונס ובשוגג דה"ל כביאה אבל בלא ביאה לא אכלה מן הנשואין אע"פ שכבר אכלה בחיי בעלה. ושמעינן מהא דהא דתנן בפ' אע"פ ובפ' אלמנה לכ"ג היבם אינו מאכיל בתרומה אע"פ שכבר אכלה בחיי בעלה ולאפוקי (מהמ"פ תוין) [מהמפרשים] שפרשוה כשלא אכלה בחיי הבעל אבל אם אכלה בחיי הבעל אוכלת שומרת יבם בתרומה. ת"ר בת ישראל פקחת שנתארסה לכהן פקח ולא הספיק לכנסה עד שנתחרש אינה אוכלת מת ונפלה לפני יבם חרש אינה אוכלת כנסה הבעל ואח"כ נתחרש אוכלת מת ונפלה

מוסף רש"י

קנה לכל. קנה דקתני מתני' קנה לכל, אם כהן הוא מאכילה בתרומה ויורשה ומיטמא לה ומשקה ופוטרה בגט בלא חליצה (סוטה כד:). **לא קנה אלא לדברים האמורים בפרשה.** בפרשת יבמה, לקום על שם אחיו בנחלתו ולפוטרה בגט, דהא דקני לה יבם בביאה כל דהו מיבמה יבא עליה נפקא לן, דלא כתיב יבמה יקחנה לו לאשה, אלא יבא עליה ולקחה לו לאשה, ואשמעינן דביאתו עליה הן הן ליקוחי האישות שלו, הלכך למידי דאתמר בהך פרשתא רבינהו קרא נישואין הללו, אבל למידי אחרינא לאו נישואין נינהו, ומה אמור בפרשה פטור חליצה ע"י יבום ויקום על שם אחיו, שירש את נכסי אחיו ואין אחיו חולקין עמו (שם).